„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 25. (601) Неділя, дня 12. Липня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

Ад…
„Україн…
Кон…
Ці…
Рахун…
а замо…

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., четьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

В інтересі правди.

Ще ніколи за границею не інтересувалися так дуже українською справою, як тепер. Уміла та зручна пропаґанда між чужинцями після нечуваних у культурному світі фактів пацифікації зрушила за границею нашу справу з мертвої точки, на якій застрягла вона була у 1923. році. Розуміється, що цей успіх на міжнародньому форумі кожний, чи правно чи неправно, записує, чи старається записати на власний рахунок і його у відповідний спосіб капіталізувати. Старається про це не лише „кожний каварняний політик“ і „кожний тихий та ревний патріот“, але також „ревні патріоти“ й „політики“ з Ринку 10, з Костюшка 1., з площі Юра і т. д. УНДО-ння просто пускає в ліцітацію і хоче продати цей наш успіх на міжнародньому форумі, який, до речі кажучи, не воно здобуло. Бо в 24. числі „Свободи“, офіційного орґану УНДО-ння, з дня 28. червня ц. р. у статті „Політична робота в краю й американські Українці“ УНДО-ння подає американським Українцям пропозицію купити цей успіх. В цій статті автор обговорюючи скрутне положення УНДО-ння, яке „одне не має ні матеріяльної **ні моральної допомоги** (підкр. моє О. Г.) від американських Українців у своїй політичній роботі“ пише дослівно таке: „Українським питанням цікавиться цілий світ. Слід інформувати світ і чужинців устно й писемно в краю й закордоном про життя — буття українського народу. Ми не сміємо прогаяти ніякої нагоди. І знову весь тягар цеї праці мусить нести наша партія, а відомо, що це на наші відносини є дуже коштовне. Наша партія виснажена виборами й відомими подіями (якими, певно чорною кавою? О. Г.) не має ніяких матеріяльних засобів... американські Українці мусять зрозуміти, що допомога політичній роботі Українського Національно-Демократичного Обєднання є так само важною, як допомога Рідній Школі, Просвіті (подумайте лише, що за зіставлення! О. Г.) чи інвалідам (як політичним інвалідам і то 100%, то так! О. Г.)... а тому „мусять підпомочи, й то негайно, нашу політичну роботу й ми віримо, що вони це зроблять“.

Якраз цю частину статті, де йде про грошеву допомогу, передрукувало „Діло“ з дня 30. червня ч. 143. Дальше, „Діло“ з дня 4. липня ц. р. в ч. 147 вже просто від себе обговорюючи політичні „здобутки“ УНДО-ння і Парляментарної Репрезентації жалується, що нема грошей, бо в соймі Поляки замало платять, а тому взиває українську суспільність взагалі, а американських Українців зокрема, щоби давали гроші. Читаємо там ось-що: „Нині порушуємо специяльно справу коштів на закордонно-політичну інформацію. Це справа негайна, справа така, якої вагу признають усі і задля якої можна апелювати до всіх: до всіх громадянськи-політично свідомих Українців і Українок у краю і на еміґрації, головнож там на далекій заморській еміґрації“.

Як бачимо, УНДО-ння і Парляментарна Репрезентація використовують успіх інформації і пропаґанди на міжнародньому форумі і хочуть за це дістати гроші.

Розгляньмож питання, чия заслуга цего успіху на міжнародньому форумі. Не хочемо в тій справі самі від себе давати відповіди, щоби нам ніхто не закинув односторонности з огляду на наше відношення до УНДО-ння й Парляментарної Репрезентації. Хай на це питання відповідю будуть слова посолки Мілени Рудницької, яка повернувши у червні з Женеви й Льондону помістила в „Ділі“ дві дуже цікаві статті: „Крізь перспективи одного місяця“ (ч. 141.) і „Наші приятелі в Анґлії“ (ч. 143.). У першій статті посолка Рудницька описуючи стан нашої справи на міжнародньому форумі в травні й порівнюючи його з січневим, пише між иншими таке:

> Зовнішня конюнктура нашої справи у Женеві не була тим разом така корисна, як у часі січневих засідань Ради Ліґи Націй.
>
> Вже не помічаєте цього гострого заціkавлення нашою справою серед денникарів цілого світа, від яких зимою буквально годі було обігнатися. Вони тепер прекрасно про справу поінформовані, писали про неї широко у своїх часописах, світ про неї доволі чув і знає. Журналісти підхопилиб її, якби вона знову стала „актуальна“, себто, якби прийшла на засідання Ради. Покищо займають супроти неї „вижидаюче становище“. Одним словом, коли в січні відомі події і разом з ними українські петиції мали характер „сензації дня“, то тепер цей характер вони вже втратили.

Менше більше те саме говорила посолка М. Рудницька на інформаційних сходинах у Львові дня 20. червня ц. р. Там пос. Рудницька сказала, що мимо того українська пропаґанда на міжнародньому форумі йде „семимилевими кроками“ вперед. На запит одного з присутних, що є причиною, що в Женеві є некорисна „конюнктура“ для нашої справи і який вплив на це мали відомі „переговори“ УНДО-ння з березня та пастирський лист еп. Хомишина, пос. Рудницька відповіла, що „переговори УНДО-ння й Парляментарної Репрезентації з польськими урядовими чинниками були причиною тої некорисної конюнктури для української справи в Женеві. А іменно тому, що Поляки використали ці переговори перед міжнародними чинниками і освітлювали їх як добровільне внутрішне польсько-українське порозуміння. Лише тому Комітет Трьох відложив своє засідання назначене на день 16. березня і скликав його аж 16. квітня й тому Комітет Трьох видав у Женеві відомий комунікат, як наша справа не прийшла на сесію Ради Союза Народів в травні. Що до пастирського листа еп. Хомишина, то він ще гірше враження зробив за границею як на своїх так чужих. Це є просто упадок національної моралі.

Дальше, на запитання иншого присутного на цих сходинах: Хтож веде пропаґанду української справи на міжнародньому форумі, пос. Мілена Рудницька відповіла, що треба щиро й отверто признати, що пропаґанду української справи на міжнародньому форумі ведуть українські націоналісти, а їм від часу до часу помагає др. Василь Панейко.

Стільки про Женеву й українську пропаґанду за границею сказала пос. М. Рудницька.

Як з цего бачимо, УНДО-ння не то що до цеї пропаґанди на міжнародньому форумі, за яку й на яку жадає у української суспільности тут й в Америці грошей, не причинилося але навпаки цій пропаґанді шкодить. І тому писати в „Ділі“ й „Свободі“: давайте гроші „на закордонно-політичну інформацію“ для УНДО-ння, бо „знову весь тягар цеї праці мусить нести наша партія“, це є, делікатно кажучи, більше як відважне! Це є цинізм! Від довшого часу таким безмежним цинізмом відзначається вся ундівська преса й політика; послідне число „Мети“, офіціозу УКС-у зі статтею п. І. Кедрина „Преса й демаґоґія“ свідчить, що також зійшло на цей шлях. Писати в одному часописі: „коли преса пускається на широкі хвилі демаґоґії, фактом для неї не є те, що сталося, лише те, що може бути придатне для партійних чи гурткових інтересів, оборонюваних даною пресою“ („Мета“ ч. 17.), а рівночасно в другому часописі бути співробітником і пускатися на такі „широкі хвилі демаґоґії“, це є цинізм!

Наша суспільність мусить довідатися правду. Мусить пізнати облуду й обман і його напятнувати, а не ще за них гроші платити, на це, щоби за них уряджувати „чорні кави“.

Вкінци, ще одно малесеньке зауваження під адресою нашої преси. Преса повинна руководитися тим, щоби читач відніс якусь бодай мінімальну користь з того, що прочитає, щоби бодай довідався правду, якщо вже не можна подати йому нових думок. „Новий Час“ від якогось часу бавиться в Колюмба і робить нові відкриття в справах, які вже є в повнім розгарі праці. Таким з одних відкрить є в 71. числі стаття „За постійну пропаґанду нашої справи“, де автор, пригадав собі ні скорше ні пізніше лише під кінець червня 1931, що „ми мусимо взятися“ до праці пропаґанди на міжнародньому форумі, бо „живемо в світі й світ мусить про нас знати“. Виглядає так, якби шан. автор впав з Марса і то не скорше як 27. червня і на міжнародньому форумі застав в українській справі порожне місце. Тимчасом, як знаємо, ця пропаґанда інтензивно вже ведеться від 10 літ і сьогодні, як вже вище ми згадали, йде „семимилевими кроками“ вперед.

Ось в інтересі правди ми уважали своїм обовязком це вияснити.

О. Грузченко.

Письмо з Волині.

Волинська кооперація й Збори Українбанку в Рівному. — Чистка Волині. — Крокодилячий принціпіялізм О. Ковалевського. — Бебе працює.

Останніми місяцями в звязку з тими експериментами, що проводяться на Волині з українською кооперацією, мимоволі звертається увагу на деякі явища, що характеризують відносини на Волині. Волинська укр. кооперація переживає тяжкі часи. Відчувається занепад запалу до розбудови й орґа-

нізації. Хитається торговельно-кредитова здібність деяких кооперативних осередків. Нема засад у кооперативній праці. Безумовно відіграють тут ролю й загальні по виборах умови громадсько-кооперативної праці на Волині, але найперш гостро відчувається відсутність ідеалістичного підходу до кооперації. Це тільки на Волині можуть бути такі *характеристичні* випадки, що показують кооперативне обличча волиняків зовсім не з кооперативного боку. На Загальних Зборах Українбанку в Рівному 23/VI один із членів Надзірної Ради, котрій закинули бездіяльність — встає і оправдується в такий спосіб: „Я вніс великий капітал у банк, я тим капіталом тримав банк — і яке маєте право критикувати... Відповідаєте ви лише одним паєм"... І як не характерно, але всі майже одноголосно з цим погодилися. Тоді член Надзірної Ради РСУК-а — директор тогож Українбанку, кваліфікуючи одного з кандидатів у директори каже: „Та чи ви знаєте, що цей пан ІКС вніс у банк на вічно тисячу долярів?! Хто на це спромігсяб? Та за це муситься його обрати в директори"... Очевидно, що коли таке відношення й розуміння кваліфікації і кооперативних засад у члена Надз. Ради РСУК-а, то що вже казати про якогось там бідного, селянського кооператора. За добрі кредити назовуться не тільки польськими, але й турецькими кооператорами, робитимуть, що схочете. І цей брак внутрішньої кооперативної доґми раз-у-раз заміняється першою ліпшою кредитово-спекулятивною умовою.

Але коли шукати причин того ідеольоґічного заломлення, то їх найбільш віднайдеться в хиткости тієї „доґми" у самих керуючих львівських центрів. Ні для кого бо не є таємницею, що голосючи засадничість національної кооперації — провідники її, якими по праву є й п. посол Луцький й посол Пеленський, — не дуже то й перестерігаються взагалі національних засад. Ріжні кави, кокетування, переговори й т. п. ледви що й спричиниться до витворення засад у масах, які як не як а дивляться на своїх „провідників". А на Волині це особливо яскраво кидається у вічи.

Та поминаючи моменти суто галицьких відносин, що тільки відскоком відбиваються на Волині, все, що робиться ріжними Певними, Ковалевськими і ин., знаходить собі і у них таке оправдання: „Коли унідівцям можна у Варшаві чи Львові — то чому нам не можна у Варшаві чи Луцьку"?! Хочаб „малпуванням", але треба признати, що Волинь звязана з Галичиною і то навіть у думці волинських реґіоналістів.

Сензацією дня волинського є висилка з Волині цілої низки ріжних осіб, що стали не до вподоби керуючим урядовим чинникам. Висилають з Волині в центри Польщі цілу низку осіб, які не мають обивательства і яким взагалі, більш чим брак обивательства, закидується ріжне протипольське услособлення. Висилається теж ціла низка осіб української народности і з Рівного, Ковля, Здолбунова і инших міст Волині. Йде чистка Волині, аби зміцнити той хрунівсько-угодовський ґрунт, що витворюється режимом. Одначе треба признати, що майже кожний з тих „угодовців", що нині купчається біля воєводи Юзефського, має свою досить специфічну „засадничість". Зразком тієї „засадничости" то засадничість п. Ковалевського, яку він завжди й всюди виставляє і яка вже аж надто відома на Волині. Як докладчик на академії присвяченій С. Петлюрі виступив в „Рідній Хаті" Олек. Ковалевський і плакав і ридав у свому рефераті, ґльорифікуючи очевидно як слід память покійника. В свому докладі забув сказати Ковалевський, як він в 1919, році в Рівному робив разом з Оскілком і Архипенком повстання проти Петлюри. Як він самозванчий міністр, самозванчого уряду Архипенка — бігав серед жовнірів галицького полку в Рівному, чернив Петлюру і уряд УНР і переодягнений у жовнірську шинелю кричав жовнірам: „Петлюра зрадник української державности, Петлюра большевик" і т. п.

Тепер пан Ковалевський має сміливість (не кажемо більше!) плакати, ґльорифікувати минуле і бути „тож страдальцем". Жаль тільки, що мягкосердешність С. Петлюри дуже а дуже багато спричинилися до витворення таких „страдальців" й „пропітанія" їх...

І оцей властиво „принципіялізм" Ковалевського нагадує мимоволі працю для „користи народу" нинішних членів клюбу Бебе у Польщі, а з окрема українських послів. Вартість тієї бебеківської „праці" якраз дорівнює „засадничости" Ковалевського. Так посли бебеки взяли кожний відповідний реферат у кожній ділянці громадсько-суспільного життя. Посол Богуславський взяв церковне питання, инші — инше... Найцікавіше одначе те, що кооперацію взяв сенатор Гловацький з Острога, а освітній стан посол Серафимович з Кремянця.

Про першого з них на Волині оповідають, що за його громадсько-кооперативні „праці" викинено його з Союза Кооператив і віддано під суд чести, який пана „сенатора" здискваліфікував. Другий — посол Серафимович вславився тільки тим, що орґанізував хори для урядових написів і поїздок до Спали, російським наставленням в родині і взагалі малою інтелігенцією, яку й оплачує його повсякчасний сервілізм. Можна уявляти собі, як піде розбудова кооперації і освіти після цих „рефератів". Ну але треба показати, що бебе працює...

І працюють...

Мартин Зануда.

Бюро розсилки українських книжок за кордон.

(Заклик Українського Наук. Інституту в Берліні.)

Українська проблема стає в Европі чимраз більше актуальною й тому заінтересування нею постійно зростає. З цього огляду інформація культурного світа про українську культуру, науку, літературу, мистецтво, господарство і т. д. — стає важною й невідкличною потребою дня. Тому в колах Українського Наукового Інституту в Берліні виринула думка заснувати при Інституті постійне бюро розсилки українських книжок закордонним науковим установам. Його метою є систематичне й плянове творення українських відділів у книгозбірнях таких наукових установ у Західній Европі, які займаються безпосередньо чи посередньо вивченням України (славістичні семінарі, інститути Східної Европи, національні бібліотеки, економічні наукові товариства і т. д.).

При живій участи й піддержці українського громадянства, а головно українських видавців і авторів можна буде в короткім часі довести до того, що кожна загранична наукова інституція, яка займається східноевропейськими справами, буде мати до розпорядимости потрібну українську літературу. Таким способом буде зроблено діло великої ваги, бо: 1) чужинці черпатимуть відомости про наші справи безпосередньо з українських джерел, 2) ми докажемо наглядно нашу культурну зрілість, 3) ми навяжемо безпосередній контакт з чужими науковими інституціями й діячами, якийто контакт в майбутньому може мати необчислимі користи. Успішно можна буде перевести це діло лише тоді, коли українські видавництва й автори, розуміючи вагу такої акції, з кожного накладу призначатимуть постійно якусь кількість примірників для поширення за кордоном за посередництвом нашого бюра. До цього потрібні не лише наукові книжки з обсягу українознавства (історія, історія літератури, мистецтва,

Ю. ГАСЕНКО. 10)

В село на спокуту.

(Продовження).

Третій день ходимо з комсомольцем Шпилькою по селу, по людських подвірях, коморах, обчислюємо чужу працю — молотьбу та вислухуємо прокльони й матерщину селянства.

За кожним дядьківським прокльоном, за кожною тітчиною сльозою, виявленими зі страдницьким болем душі, призадумуюсь: чи знають, чи відчувають радянські теоретики й практики-ініціятори „походу на куркуля", з яким обуренням село приймає їхні проєкти, з яким огнем ненависти й прокляття реаґує воно на заходи реалізації цих „походів".

Дивна, просто траґічна річ: кричать про „похід на куркуля", душать ніби самих заможніщих, а все село (за винятком хиба виконавців „походу") здригається морем проклять, матеріяльних злиднів і господарської руїни; кричать про ліквідацію куркуля як кляси, про його економічне знищення, впиваються „успіхами", а справжній бідолаха, круглий, голий злидень, якого большевицька конституція охрестила своїм однодумцем, скніє з голоду, терпить недостатки кленучи владу та порядки.

Чия це фактично влада, хто її симпатики, де сила, єдність та будівничий ентузіязм робітничо-селянських мас, де та одностайність і клясова свідомість бідноти, що до неї так безцеремонно й пишно звикли закликати всі аґітатори на зборах, мітинґах, зїздах?

Пригадуються думки одного політика, що каже: всяка влада може нормально існувати лише тоді, коли дві третини населення бодай формально її підтримують; тільки така влада як державний орґанізм має запоруку істнування й розвитку. А скількиж щирих однодумців має влада рад? Чи в їх бодай одна двацята? Хто вони, коли отой громадський пастух, якого влада першим записала на білянсі своїх вірних, — цурається цієї влади, кляне й до трясці посилає, бо й за Миколаївських часів йому було багато краще: за літо праці він забезпечував себе на всю зиму, а тепер за всю „орнарію" він і чоботят не купить. Щож каже, що думає, і що таїть у душі широка маса трударів, з яких влада тягне непосильні податки, обкладає, общитує, а нічогісінько не дає, — ні купити, ні придбати?!

Жаль і жах бере, як глянеш на радянського трижди нещасного куркуля, на якого весь вогонь фанатичного революціонізму скеровано. Хто він такий? Чи справді це поважна економічна сила, гідна боротись з комунізмом? Ні і трижди ні. Економічна сільська сила, що хтіла й могла колись боротись з большевизмом, скапітулювала давно перед нелюдськи експльоататорською політикою большевиків. Хитрий селянин, політикант, давно вже зміркував, що боротьба приватного господарства з комуною — безцільна. Він занехав господарство, здавши сам землю чи й цілком кинув господарку і притулився десь у місті чи й у колективі притушкувався. Коло землі залишився темний селянин, тип того селюха, що в крові й плоті зріднився зі землею: вона його ціль, життя й щастя. Він працює коло землі і не може, не вміє глянути тверезо навколо, щоби дізнатись, для кого працює. Працюючи в поті й крові він переступає межу „пересічних радянських статків" і стає куркулем, дукою, економічним тузом, ворогом трудящих мас. Проти нього кричать на ґвалт: „бий, нищ, розкулачуй, души, души отого нещасного темного трударя чорноземлі, що крім праці, поля, господарства, нічого знать не знає ні в голові своїй не вміщає, отого приголомшеного радянськими репресіями „крупного*) власника", що ходить у порватих десчаках**) штанях, а єдиним і щоденним своїм куркульським достатком і пожитком має чорний, ще й ячмінний хліб!

Мимоволі насувається питання: Чиж то такий господар, якого все майно, рухоме й нерухоме разом із річним урожаєм ледви до кількох сот карбованців дотягає — чиж цей „економічний туз" може бути якою загрозою для держави? Чиж то його треба нищити, лізти до нього в хату, клуню, руйнувати добро, спокій? З якої причини, яким порядком, правом?!

Сумно й невесело на селі. Похоронним духом, жалобою й терпінням отруєно радянсько-сільське повітря. Не те село, що колись було, — не те. Неслідно ні жвавого, гамірного життя, ні дрімливо-тихого спокою, ні мрійно-теоретичної природи, що так привабно малювали колись письменники. Сьогоднішнє радянське село стало подібне на пан-

*) великого, **) з десять кусників шиті.

культури, твори суспільно правничі, з народнього господарства, статистичні збірники і т. д.), але не менше — й красне письменство (твори українських клясиків та визначніщих сучасних письменників) та мемуаристика. Знаємо, що багато того рода видань валяється десь по магазинах чи на горищах, головно після ліквідації еміґрантських видавництв. Книжки ці нищаться й нікому не приносять найменшої користи, а передані до нашого бюра, вони зробилиб свою прислугу. Се тим лекше зробити, що Інститут готовий покривати кошти пересилки книжок.

Отже звертаємось цею дорогою до всіх українських видавництв і видавців, авторів і окремих осіб з проханням, щоб вони присилаючи нам свої видання, помогли нам виконати велике діло інформації закордону про українську культуру. На випадок, як що за наші посилки отримаємо від чужих установ чужі видання, перешлемо їх зараз українським бібліотекам і науковим товариствам.

Посилки просимо спрямовувати на адресу: Bücheraustauschstelle am Ukrainischen Wissenschaftlichen Institute in Berlin W 56, Französische Strasse 28.

Голова Обмінної Комісії:
Проф. Др. І. Мірчук.

Письмо з Канади.

Вінніпеґ, 3. червня 1931

Запитаєте, що нового в Канаді? Відповідь коротка: економічна криза й безробіття як скрізь по цілому світі. Маса наших людей не працює, їздить тяговими поїздами (фрейтами) украдком (себто по англ. „бітує трен") від заходу на схід і від сходу на захід величезної Канади й ніде не находить роботи. Найщасливіші ще фармері, бо ті бодай мають дах над головою й мають що їсти. Яйця дешеві, бо 8 ц. тузин, а минулого року платилися у тім самім часі по 22 або 20 ц. за тузин. Федеральне консервативне правительство, яке прийшло до влади з минулорічних виборів, обіцявши, що усім запевнить роботу й усуне економічну кризу й безробіття, осмішилось цілком своїми кличами, що піднісши тарифу на усі заграничні товари, усуне економічну кризу й заведе знова добробут у Канаді. Нічого не помогло й цілковите припинення іміґрації до Канади з европейських країв, бо безробіття не зменшується, але поширюється й нема виглядів на поліпшення.

Дня 8. травня ц. р. у домініяльнім парляменті в Отаві, столиці Канади, обговорювано справу „пацифікації" Галичини. Телеґрафічні донесення дневникарської аґенції „Кенедіян Прес" подали про цю дебату осьщо:

> Канадійська палата послів звернула нині свою увагу на прикре положення Українців у далекій Польщі. Около 300.000 Українців живе в Канаді і природна річ, що вони є глибоко заінтересовані в тім, як обходяться в Европі з їх родимцями та иншими членами їх народности.

Український посол до парляменту з округи Веґревил в Альберті, Михайло Лучкович поставив домагання, щоби канад. представник при Лізі Націй домагався основного розсліду пацифікації. Дебата про цю справу тревала кілька годин; промавляли крім премієра міністрів Бенета також провідник опозиції, бувший ліберальний премієр, Ме Кензі Кінґ і 8 инших послів з ріжних партій, як Французів так і Анґлійців. Дискусія закінчилась обітницею премієра Бенета, що канадійські представники при Лізі Націй зроблять все, що в їх силах, щоби не тільки Українців але теж і инших громадян Польщі трактовано справедливо.

З початком березня ц. р. перестав виходити у Вінніпеґу тижневик „Канадійський Українець", який перед кількома роками був офіціяльним орґаном гр. кат. Церкви. Теперішний епископ і духовенство відреклися його, бо у 1927 р. попав у невідповідні руки „National Press Ltd". інтернаціональної Спілки, що видає кілька часописів у ріжних мовах і є власністю Ірляндця Свізого (Sweezey), президента „Боарноа Павер Ко" у Монтреалі, Кве. Згадана інтернаціональна Спілка видає часопис українською мовою, що зоветься „Канадійський Фармер", а також шовіністичний часопис „Czas". Начальним редактором обох часописів є Володислав Біберович, бувший гімназійний учитель з Бережан. У „Канад. Фармері" боронить і хвалить Біберович Українців, а у Czas-і ганьбить їх і висміває, покликуєтся завжди на заяви хлібоїдів Михайла Бачинського й Йосифа Яворського, яких називає представниками укр. народу у польськім соймі. „Канад. Фармер" пропаґує теж „Лігу Британських Українців", якої ціло є довести до того, щоби над усею Україною замаяв „британський державний прапор". Національна, а в дійсности інтернаціональна преса винаймила собі якогось „хлібоїда" Кузя, що недавно приїхав з Галичини; він їздить по фармах між несвідомих фармерів і там виголошує горячі, аґітаційні бесіди за приступленням у члени „Ліґи Британських Українців". Завважуємо, що ця Ліґа не має ні відомого голови, ні відомої управи (заряду); кажуть лише, що її головою є Анґлієць Келлі Дикинсон, співробітник „National Press Ltd." і мабуть права рука власника згаданої Спілки, Свізого. Однак впадає в очі, що згаданий канадійський „хлібоїд" Кузь виголошує свої аґітаційні бесіди за „Ліґою" по темних, Богом забутих фармах, серед малосвідомих фармерів, їде проте „на село людей дурити", а у Вінніпеґу не відважився виголосити ще ані одної аґітаційної бесіди у справі „Ліґи". Однак і на фармах часто вислухає добру відправу від свідоміших одиниць, як у місцевости Фолі, Ман або й Комарно, де проти його „Ліґи" виступив навіть старенький священик Калужняцький.

Оттакі то дива діються у нас у Канаді. До тих „чудес" зачислити можна й химери канадійського клімату. 5. травня мали ми сніжну заметіль; сніг покрив землю на кілька цалів і лежав кілька днів Друге таке „чудо" повторилося 19. травня й знова сніг покрив землю й тревало це щось два дні, заки цілком стопився. 2. червня мали ми трете „кліматичне чудо". Рано був сильний приморозок, білий наморозь покрив зелену траву, а в полудне наступила така спека, що й в сорочці годі було видержати. Хоч бери й скачи у воду.

Такі то крайности й в кліматі й серед людей у Канаді. Найбільше клопотів або з канадійська „троблів" роблять у нас новоприбуваючі інтеліґенти з краю в роді ріжних Сушків, Бодругів, Назаруків, Біберовичів, Д. Будків і Кузевих. Ради хліба насущного й вигідного життя готові вони тата й маму продати, не то Україну!

Монтуз.

Студії на Високих школах у Празі.

(До відома абсольвентам.)

Багато Українців після скінчення ґімназії приходить до „сліпої вулички", бо середня освіта ще не дає в руки жадного фаху. Декому вдається дістатись до краєвих Високих шкіл, але є багато таких, що після безуспішних старань о приняття на польські Високі школи мусять або зрезиґнувати з дальшої науки, або в найкращому разі шукати освіти за границями держави.

Коли йде про Техніку в Празі, то є тут дві Високі Технічні Школи: чеська й німецька. Мають вони такі відділи: будівельний, архитектурний, машиновий, електротехнічний, землемірний, хемічно-технолоґічний, агрономічний, лісний, торговельний, асекураційний та спеціяльних наук. Студії тревають 4 до 6

щизняне, де плачуть злидні, стогне лихо й снує павутиння сум.

Сумний я й ходжу, не знаходячи ні спокою, ні розради. Колиб скоріше наука в школі, можеб за роботою з дітьми розвіяв цю щоденну шарпанину. Вона не за горами: за тиждень і початок, а в школі вітер свище. Треба поставити рішучу вимогу перед сільрадою про ремонт. Сільське начальство так заатаковане щоденними державними ударниками, що про шкільні справи якраз десь під Різдво нагадає, а за школу, як налетить начальство, відповідаю перш над усе я.

О півдні випав рясний дощ і перебив молотьбу. Я скористав з перерви й пішов до сільради. В канцелярії, як і завжди, повно людей та гамірно, як на базарі. Радянський сільський уряд навіть у найменшому селі обсягом та кількістю справ дорівнює найбільшому воєвідству; день і ніч три урядовці приймають і залагоджують справи громадян. Глевтяк безпросвітно пяний ходить від „тисяч делов", а секретар не розгинається від столу й реєструє кожну новонароджену курку, новопридбані в господаря граблі, строчить*) циркулярі, заяви, списки, звіти, пляни й обяви. Один відповідальний канцелярист-центровик**) зі скуки чи з цікавости підрахував, що за десять років революції радянський апарат ужив точнісінько стільки паперу на переписку, скільки стара російська імперія вжила його за остатніх сто літ. Цей підрахунок достоменно стверджують згорблені секретарські плечі, довжелезні списки, розліплені по всіх стінах канцелярських та селянські повсякчасні зголошення. Чи умерло, родилось чи вінчаються, — зараз записуйся, реєструйся! Здохло, купив чи продав — заявись, запиши! Свиню, курку, собаку, рядно, кожух — все на список! Скільки маєш вил, сокир, борон, скільки засіяв пшениці, гречки, фасолі, лену — викажи, запиши!...

До Глевтяка й сьогодні трудно підступити. Кругом нього десятки нетерплячих голосів, що навперейми жаждуть задоволення на найріжноманітніші теми від важливих грошево-податкових справ до побутово-моральних дрібниць. Більшість арґументів складається з лайки. Громадяни насідають на Глевтяка, лають, кленуть, а він відбріхується й лякає карцером, штрафом, ҐПУ. Довгенько стояв я в канцелярських дверях і вислухував матерщинно-ярмаркові розмови совітського урядування. Ані один громадянин не відійшов від Глевтяка задоволений; одні відходили мовчки сціпивши лють, другі переривали розмову на середині кинувши Глевтякові круте словечко, треті розходились нескінченими монолоґами — проклонами, аж поки виконавець з наказу голови чи й сам Глевтяк не брав красномовного громадянина й не витручував за двері або кидав у арешт.

Зі всіх картин кидалося в очі одно: збудоражили село, зруйнували його усталені порядки, наспіх натворили новаторств, а ради їм не вміють дати. Село не вкладається в норми штучно — директивних порядків, протестує, шукає права, домагається правди, а здеґенероване сільське начальство зачалунене голими декретами, гасить протест й домагання села своїм диктаторством, сваволею та страхами ҐПУ.

— Товаришу Голова, — пробився я до столу крізь натовп. — Виділіть мені хвилину.

— А що там так екстренне? — обернувся Глевтяк від тітки, яка зі жмутом податкових листів, торішних і позаторішних, доводила Глевтякові:

— На, дивись, сліпото, торішній податок заплатила до копійочки. Засліпило тобі, як овечата на базар відвела, бодайби вам усім розум і память відвело! Це одно, а друге: Чого це так? Сіялось однаково, що торік, що цього року. Торік був урожай, а цього року, не повилазило вам, саме бадилля від градобою позбирала; торік мала вісім овечок, а цього року лише чотири. Чогож податку цього року на 18 карбованців більше? Який це сукин син з вас так общитував та обкладав, бодайби його так рясно болякми обклало — розмахувала під самим Глевтяковим носом тітка.

Глевтяк, видно, не мав чим „пояснити" тітці „причини змін податкової політики" й відправив тітку за плечі в двері, бо в нього ще багато пацієнтів. Підхопився я за чергою:

— Я про школу. Чи ви думаєте її ремонтувати? За тиждень наука, а школа виглядає гірше, як у ледачого господаря клуня. Або робіть що, або я поїду до Наросвіти. Де це видано, щоб...

— Чекай, чекай! Все буде в порядку. Дай розгрузитися з поважнішими ділами. Бачиш, що за ......

— У вас діла й до віку не скінчається, а на моїх плечах школа. За ваші діла я не хочу відповідати. Або ремонт з завтрішнього дня, або я пишу, що сільрада не хоче....

(Д. б.)

*) пише, **) з центральної установи.

літ, лише на архитектурнім 3 роки та на асекураційнім відділі 2 роки. До пяти перших відділів вимагають вступних іспитів (з нарисової ґеометрії та з кресления). Прохання про приняття на торговельний відділ вноситься до міністерства. Чеську мову можна легко опанувати, а до того при іспитах надзвичайного знання мови не вимагають. Утримання в Празі коштує місячно не менше 600 корон ч. (160 зл. п.) Оплата за впис виносить близько 700 корон ч. В Празі дає інформації Т-во Україн. Студентів Високих шкіл Технічних „Основа", а вписи переводить голова інж. М. Сердюк і на його адресу треба висилати вписову оплату (Ing. M. Serdjuk, Praha, Neklanova, č. 7/III. u p. Houlerové). Посвідка про запис потрібна для одержання заграничного пашпорта. Близчих інформацій в краю подає секретар „Основи" Федір Темнюк, село Черниця, гром. Майків, повіт Рівне.

За блищими інформаціями про студії на університетах у Празі треба звертатися на адресу Укр. Академічної Громади в Ч.С.Р. Ukrajinska Akademična Hromada v Č. S. R., Praha, hlavní pošta, Přihrada č. 411.

Що чувати в світі?

Франція й Гуверовий проект мораторії. — Справа французького спротиву проти Гуверового проекту щораз більше ускладнюється. Досі, помимо заходів і переговорів, які йдуть поміж представниками Зєдинених Держав Півн. Америки й Францією в цій справі, порозуміння не найдено. Що більше, під свіжим враженням Гуверового проекту відживає у Французів давня нехіть й почуття ворожнечі супроти Америки. Франція не забула ще, що Америка не хотіла ратифікувати умов версайського мира, що його диктувала Франція переможеній Німеччині, не забула теж, що Америка ніколи не хотіла погодитись на те, щоби звязувати справу німецьких відшкодовань зі справою французьких, англійських пожичок і довгів супроти Америки. Америка від самого початку дивилася крізь пальці на те, чи Німеччина сплачує і чи думає до кінця сплачувати воєнні відшкодовання Антанті, але своїх головних довжників Францію й Англію вона добре пильнувала й не хотіла донедавня нічого чути про пільги у сплачуванню ними затягнених довгів. Таке становище Америки, в парі з розбіжностями в політичній ділянці, а також вроджені противенства психольоґічні й культурні поміж Французами й Американцями, витворили настрої й почуття взаїмної недоброзичливости, а навіть певної відрази.

Останній Гуверів проект мораторії відсвіжив і скріпив взаїмне скрите воругування. Останнє засідання французького парляменту виявило, що ворожі настрої у Франції супроти Америки є сильніщі ніж супроти Німеччини. Найбільші французькі шовіністи зробилися „приятелями" Німців на тому засіданню французького парляменту, на якому розважали справу американського проекту. І хоч як оглядно й дипльоматично, про людське (і американське) око й ухо намагалися французькі посли говорити на цьому засіданню, то всеж виривалися серед промов дуже терпкі й злобні завваги на адресу Америки. Один з промовців казав на приклад, що Гуверів проект є в той спосіб написаний, наче б це писав не президент одної держави до інших самостійних держав, але директор банку до своїх філій й що Франція почувається обиджена таким способом писання й відношення.

Відгуки французького становища викликали само собою в Америці скріплення неприхильних, а то й ворожих настроїв у відношенню до Франції. Американці є більше холоднокровні й обережні, тому вони про це ворогування більше думають чим говорять. Але й там преса є повна обвинувачень у бік Франції, а головним предметом обурення є це, що в той час, як Франція відкидає американський проект мораторії, кажучи, що приняття проекту грозить їй фінансовою руїною, у той самий час Франція находить можливим призначати величезні фонди, бо 2 міліярди франків на будову нових воєнних кріпостей.

Це все каже думати, що ледви чи прийде до порозуміння поміж Францією й Америкою. А навіть колиб тепер і прийшло, то воно буде дуже поверхове, фалшиве й коротко треваюче.

Еспанія після виборів до парляменту. — Відбуті минулого тижня вибори до парляменту в Еспанії принесли перемогу лівим соціялістичним і республиканську радикальним угрупованням, які досі співпрацювали. Вже перед і підчас виборів, а тим більше після їхнього закінчення, зарисувались сильні розбіжности поміж цими двома таборами. Почалася поміж ними ліцитація кличами, при чому соціялісти пересунулися значно на ліво так, що поміж комуністами й ними нема сьогодні майже ніякої ріжниці. Найбільше знамене для еспанської революції у теперішний час є це, що вона маючи досі тимчасового провідника в особі президента Заморри, зачинає шукати собі правдивого провідника. Революційна товпа вже відсахнулася від Заморри, сьогодні оплескує вже кого іншого, а завтра ще іншого.

Не стало Альфонса, за кілька тижнів, а може й швидше, не стане Заморри, революція буде швидко зміняти своїх любимців, але той суспільний рух, що зачався в Еспанії, (як і кождий інший) мусить найти провідника. Та поки це станеться, попливе ще богато крови в Еспанії й злетить не одна голова з карку.

Німецько-румунський торговельний договір заключений два тижні тому, має опріч великого господарського значіння, ще більше політичне.

Цей договір, що дає румунській сільсько-господарській продукції величезні користи при вивозі до Німеччини, а німецькому фабричному промислові при вивозі до Румунії, — є властиво сепаратним миром на господарському фронті поміж Румунією й Німеччиною, з поминенням давніх союзників Румунії а саме: Франції, Польщі й держав малої Антанти. Румунія попросто покинула своїх союзників. Цей приклад може поділати легко й на Югославію, Мадярщину й Болгарію.

Політичне значіння німецько-румунського договору в тому, що він іде цілковито по лінії наміченого німецько-австрійського митного договору, себто цей договір є заключений з тою метою, щоби забезпечити Німеччині господарський й політичний вплив на Балканах. Цей договір є першим кроком *в здійснюванню* ідеї німецько-австрійського митного договору й в цьому власне його велике політичне значіння.

Б. СКОБАР. 3)

На байдаках.

З водної мандрівки пласт. куріня „Лісові Чорти" по Волині й Поліссю.

2.—24. VII. 1930 р.

(Продовження).

У неділю 6. VII. 30. р. хрестили ми свої човни. Вже ранком приплили ми до Сокаля й не зважаючи на рясний дощ, зараз забралися до роботи. Винимання всіх річей з човнів, миття човнів, уставлення вівтаря та инші заняття забрали досить часу. Ледви вподалися ми зі своїми приготованнями, як почали сходитися сокальські Українці, що своєю участю в нашому святі зробили нам приємну несподіванку.

Посвячення довершили два сокальські священики. Омель привитав гостей, Мурлика зробив кілька знимок, а „фамілія" заспівала „Боже великий". Опісля присутні гості вписалися у нашу пропамятну книгу. Миттю розібрались ми з пластових одностроїв та натягнули на себе мандрівний стрій, що на нього складалися руханкова сорочинка, штанята та біла шапочка, та виплили на воду. Спершу самі, опісля обвозили охочих гостей. Проспівали вязанку стрілецьких пісень, а далі розбрилися межи гостей, щоби познайомитись з ними та дещо поговорити.

З Сокалем та його мешканцями пращалися ми піснею „Гей не дивуйтесь". І хоча ми просили в пісні, щоби ніхто не дивувався, то всетаки облича деяких обивателів, що спішили на фестин „Ochotniczej straży pożarnej" гляділи на нас дуже здивовано й незадоволено.

— — — — — — — — — — — — — —

З хвилинами, що їх провели ми в Ульвівку, вяжуться в нас усіх дуже симпатичні спомини. В домі о. декана Карпяка почувалися ми всі наче в себе дома. Якщо маю бути щирий, то мушу сказати, що до того, що матимемо на довго гарні спомини з Ульвівка, причинилися в великій мірі щебетливі Галюсі. Вони то просто відгадували всі наші думки та бажання.

Само село розложилося широко понад Бугом. Дуже мило вражають чепурні господарства з їх великими забудованнями та зразковою чистотою. Селяни дуже ввічливі, національно свідомі та інтеліґентні. Щоби переконатися в цьому, вистарчить перекинутися з ними кількома словами. А вже справді треба піднести це, що всі ходять у своїй домашній, народній ноші, дуже зразково та естетично споряджені. Видно зрозуміли, що міська тандита це чи не найбільший шкідник народу, який витягає з села останній гріш та людським добром набиває жидівські кишені. Є в селі кілька культурно-освітніх товариств, що проявляють гарну діяльність. Признання за це належиться між иншими й зразковому священикові та доброму громадянинові о. дек. Карпякови.*) Це один із тих священиків-патріотів, що їх девізом — церква й Україна, — що клали перші основи під національне освідомлення села, це один із тих, що на жаль уже переводяться.

Лискавкою пробіг нам час, що його перевели ми в Ульвівку. Навіть і не счулися, як прийшла пора збиратись у дорогу. Довго пращалися ми з Ульвівком, довго пращалися Галюсі, довго пращався й наш командант (злобні язики казали навіть, що залюбився!) — вкінці таки попращалися, повсідали на човни та почали поволі з жалем у серці опускати Ульвівок, останнє галицьке село.

— — — — — — — — — — — — — —

Хто зна, доки булиби ми жалували за Ульвівком, симпатичними Галюсями та ще дечим, якби не те, що хтось звернув увагу на невеличкий, трохи вже знищений, камяний стовп, який вказував, що отсе пропжджаємо той славний сокальський кордон. І чомусь нагло врвалася наша жива розмова, десь забралися жарти, веселість і сміх, на всіх човнах запанував поважний настрій. Очі якимсь дивним вогнем зажевріли, живіше забилося в грудях серце. У мене на душі було якось так дивно-святочно. Чиж впрочім можна такі моменти вірно описати, представити другим? Щоби це зрозуміти належно, треба всьо самому пережити!

— — — — — — — — — — — — — —

Сокальський кордон! Скілько то про нього дискутується, пишеться? Хто про нього не говорить — не вїдає? Може комусь він потрібний був, а може ще й сьогодня нарочно не дозволяють йому загинути та штучно вдержують при життю, хоча само життя чого иншого домагається?! Скільки горя та нещасть спричинив він для української землі, скільки сліз та проклонів посипалось на голову тих, що його встановили?!

Сьогодня свято, то й не дивниця, що над берегами стрічаємо богато людей. Одні позакладали вудки та ловлять рибу, другі вийшли поглянути на доспіваюче збіжє, а молодь може задля проходу. Зі здивованням глядять на наші жовтосині хоругвки та слухають, як „Червону Калину" співаємо. Перепливаючи біля них посилаємо їм поздоровлення. І не видержиш, щоби не проклянути тих, яких ділом оцей „кордон", що з одного народу поробили „русских" та „австріяків" чи пак „ґаліцчан", що болюче розшматували живий народній орґанізм! Та життя справедливе й жорстоко карає тих, що виступають проти його законів...

— — — — — — — — — — — — — —

Добре вже стало вечоріти, як заїхали ми до села Літовиж. Справляємося жваво зі

*) Помер наслідком осінних подій минулого року.

З польських справ.

Звивають 68 гуртівень тютюну. Для дальшої ощадности звине уряд 68 неінвалідських гуртівень тютюну та зменшить для них рабат з 4% на 1½%, а в деяких випадках навіть на 1%.

Нові оплати почтові. З днем 1. липня обовязують нові почтові оплати. Уряд знизив оплати від *місцевих карток і листів* (наприклад: хтось кидає у Перемишлі картку чи лист до села, що має почту в Перем., або у Львові до Львова); за таку картку платиться 10 сот., за лист 15 сот. Картки й листи до иншої почти по старому 15 і 25 сот. Подорожіла оплата за границю. Картку до Австрії, Чех, Румунії й Угорщини оплачується 30 сот., до инших країв 35 сот. Лист до Австрії, Чех, Румунії й Угорщини платиться тепер 50 сот., а всіх инших країв 60 сот.

На чім не щадять? Є такі ділянки господарки в Польщі, в яких не видко й не чути ощадности. Коли для рільництва відмовляється помочи, хоча воно гине на очах, видало останніми часами міністерство рільництва 135 тисячів на перегони в Лодзі. Державний скарб доплачує річно до державних купелевих заведень та літниць лише міліон 139 тисяч, а до Пол. Агенції Телеграфічної 814 тисяч зл. Якась не дуже розумна господарка у цих заведеннях!

Хлопський конгрес у Тарнові. В першу річницю конгресу „Центроліву" відбувся у Тарнові дня 28. червня хлопський конгрес при участи вісім тисячів делегатів. Політичний реферат виголосив Вітос вдаряючи дуже гостро в господарку санації підкреслюючи, що прийшов уже час, коли треба з цим покінчити. Другий берестейський вязень, б. посол Путек обговорив широко, яка небезпека й руїна грозить селу, якби санація ухвалила свої самовправні закони. Вітос заповів, що уся опозиція мусить зложити посольські мандати, щоби показати перед світом, що ще не втратила чести й сорому. Ухвалено гострі резолюції; ніодин часопис не оголосив їх, бо не перейшли би цензури. Самочинно ухвалено не пити й не курити.

Костек-Бернацький воєводою. Костка-Бернацького таки іменували воєводою у Новгородку від 1. липня. Обійшлося навіть без практики.

Штрайк самоходів. Переговори власників самоходів та автобусів з урядом, щоби уряд зменшив оплати на дороговий фонд, не довели до нічого й о півночи 1. липня перестали їздити всі самоходи та автобуси. Відпочиває 30 тисяч самоходів; власники заповідають, що будуть штрайкувати, аж виграють. Декуди загрозила влада власникам автобусів гривнами, а то й арештом. Дня 5. липня припинили штрайк.

Замикають фабрики. Дня 26 червня замкнули велику фабрику полотна в Лодзі, т. зв. Відзевську Мануфактуру; 6000 робітників опинилося без праці. Зразу говорили, що фабрика мала довги в Італії, але тепер пишуть, що фабрика винна урядові шість міліонів незаплачених податків й воліла зречися зисків з фабрики, як заплатити податок. Дня 30. червня замкнули фабрику в Жирардові, де працювало півтора тисячі робітників. Вони збільшать тепер число безробітних, яких досі у Жирардові було лише 6 тисяч. Припинила роботу також фабрика шкла в Ожешу; без праці лишилося 200 робітників.

Буджетовий дефіцит. Головний статистичний уряд оголосив, що приходи скарбу за травень виносили 199,601.000, (торік у травні 232 міліони), а видатки 211,655.000 (торік 231 міліони), так що недобір за травень є понад 12 міліонів. У звязку з цим уряд ухвалив уже дальшу знижку буджету на 200 міліонів. Підуть дальші редукції в рух.

Що вискалаби Польща на мораторії. Якби утримався проект Гувера, щоби сплату довгів відложити на один рік, Польща не потрібувалаби зараз видати 70 міліонів на сплату рат, а то Америці 45 міл., Англії 25 міл.

Пропаганда коштує. Польща не жалувала грошей на видавання часописів у чужих краях для цілей пропаганди. Тепер треба деякі звивати через брак гроша. В Ню-Йорку перестав виходити місячник пропаганди „Poland", на який уряд видав досі 120 тисячів долярів, а понад сто тисячів заплатили американські Поляки.

Демонстрації безробітних не припиняються. В Лодзі були демонстрації у Відзевській фабриці; поліція розігнала демонстрантів, а 9 арештувала. На Горішному Шлеську та в кітлині Дуброви уладили комуністи ряд зборів та „походів голодних"; багато арештовано. — Дня 2. липня оголосили в Плоцку, що уряд посередництва праці приймe робітників. Зголосилося біля 1000 робітників, а приняли лише 300. Тоді товпа безробітних вдерлася до льокалю й знищила його, а також инші бюра маґістрату. Похід перейшов містом та знищив дві богаті цукорні; безробітні товкли шиби в крамницях. Староста обітцяв делеґації безробітних, що постарається, щоби приняли ще 200 робітників, але мимо цего безробітні демонстрували до вечера. У місті зібрали сильні відділи поліції; арештовано кількох аґітаторів. Усі крамниці позамикані. Безробітні й поліція острілювали себе. Два безробітні вбиті, кільканадцять тяжко ранених; чотири поліцаї легко ранені.

Звижка доляра. У середу та четвер минулого тижня платили доляр у приватній продажі 9·12 зл; у пятницю впав курс на 9·04 зл.

Хроніка міжнародніх подій.

Большевики, які зразу легковажили собі проект мораторії Гувера, виявляють тепер щораз більший переляк. Вони твердять, що цей проект має протисовітське вістря. „Красная Газета" доказує, що поміж европейськими державами й Америкою ведуться таємні переговори в справі большевицького питання й що проект Гувера має спричинитись до швидшого склеєння протисовітського фронту з участю Німеччини.

*

своїми приготованнями до нічліґу та й чим швидше спішимо над беріг, де вже зібралася добра громада людей. Співаємо кілька пісень, а далі заводимо з селянами балачку. Спершу говоримо ми — про життя в Галичині, про ріжні орґанізації, згадуємо про недавний народній зрив до вольного життя. Зразу ставляться до нас з якимось наче недовірям, оглядають нас зі всіх боків та чим далі, то все більше — що так скажу — освоюються та самі встрявають у розмову. Вкінці один, трохи молодший за других віком, видно набрав відваги та й почав менш більш отаке говорити:

— Живете — каже — собі в такій деревні та й роками не виходите з неї. До школи замолоду не ходили, у церкву теж мало учащали, бо в місці батюшки немає, а коли й навідається до нас, так що нам з цього, коли він Москаль. Батьки його Українцями були, вінже „освічений" — то й стидно признаватися до простого народу та й говорити „на хахлацком язике". Тому й Москалем зробився, а слово боже говорить в такій мові, що справді трудно розчолопати, про що йому йде. Людей знає тільки тоді, коли прийдеться хрестити або ховати, а позатим хай все чорт побере. Читальні чи кооперативи, як це по галицьких селах буває, теж у нас нема. Пробував хтось „Kółko rolnicze" закладати. З города як приїздять, то тільки тоді, як податки треба давати. Та й чого доброго від „тих" панів сподіватися. Заїжджають часами такі, як ви, на крипах (човнах). Так щож — вони Поляки, то й яке їм діло до нас. Проночували та поїхали. Був раз і посол український — кажуть, що зі Львова. От приїхав по голоси та й не приказується більше. Ви перші, що зайшли межи нас та щиро говорите з нами. От якби так частіше навідувалися до нас, порадили, як що робити, то можеби тоді і в нас на Волині було трохи краще. А так — самі бачите...

Оттаке то чули ми ще й у Сліпчу, Стрижеві, Ішові, Залужу та инших селах. Скрізь нарікання, жалі, знеохочення, недовіре та й зневіра. Ніде не слідно ніяких проявів орґанізованого громадського життя. Всевладно панує несвідомість і темнота. Люди не мають належного поняття про свої права. Звідсіля й такі речі, що в них просто повірити трудно. Вартоби дещо написати. Та пощо трудитись, як червоний олівець і так цего в світ не пустить. Скажу тільки це, що на Волині всевладний пан то... постерунковий. Його гірше бояться, як самого чорта.

Інтеліґентів-українців, що схотілиби хоч трохи працювати над селом, немає. А піп — Москаль і учитель—Поляк (скрізь польскі школи!) як ще не пошкодить, то напевно навіть у голову не пошкробається. Хиба його це все обходить-болить? Ціж рідкі одиниці, що часом трапляються, чи можуть серед таких обставин щось вдіяти, якось цему попросту розпучливому станові зарадити?! Своєю „активністю" понисується тут хто инший. У такій каламутній воді легко ловлять душі платні аґенти червоного московського імперіялізму. Користаючи з несвідомости та невиробленисти села, засипають його хмарою всяких брошур, часописів та „журналів" від „Нових Шляхів" аж до „Сили" включно. Народ у добрій вірі приймає ту отрую та кормиться, чи краще сказати затроюється нею. Буває інколи, що й червінці забряжчать та задзвонять чарки, коли треба якусь „грубшу штуку" втяти. Так то наші товариші „здобувають" народ. Тимчасом той народ і дальше бідує та живе у крайній нужді, а „оборонці пролетаріяту" розбиваються по львівських „Люврах" і „Централках" та справляють бенкети на Набеляка. Самі пють та їдять цілком не гірше „буржуазних політиків", а пролетарам з Волині не дадуть навіть кістки обґизати. Чиж впрочім цего можна від них вимагати? Вже досить, коли ґазети за дурно посилають. Цеж коштує грубі тисячі. І все то для народа і все те за дурно! Справді зворушлива посвята!!

— — — — — — — — — — — — —

Чим більше наближаємося до Берестя, натрапляємо на кращі трохи села, подибуємо свідоміших людей. Не рідко почуєте вже тут, що ми Українці". Тут і там найдете національні часописі, видання „Червоної Калини". В Орхові є читальня „Просвіти". Хваляться приватними курсами при читальні, за що вже їх навіть і карали. І радість вступає до серця. Тішишся, що й на Волині вже світає. Люди *самі* починають рухатися та орґанізуватися. Тут знають з часописів, хто це є пластуни.

— На вас — кажуть — уже два дні чекаємо. Довідалися, що їдуть Українці зі Львова, то й якже не зобачитися та не поговорити з ними.

На їх просьбу зайшло нас кількох до їхньої читальні та розказували їм про життя Галичан. Наша балачка затягнулася до пізної ночі. В Орхові відносилися до нас дуже щиро та привітно.

— Гарні з вас хлопці, що не жалуєте труду й часу, та вибралися на нашу забиту, глуху Волинь, щоби піти межи народ. Наче ті колишні студенти, що ходили від села до села та просвіщали народ. Коли бачимо, що нас не забуваєте, коли дивимося на вас молодих, то й нам приходить охота до праці й боротьби та й надія на кращу будуччину. Кінчіть скоро свої школи та оселяйтеся у Берести, от і робота піде. Бувайте здорові та здоровіть усіх Галичан.

Отак пращалися з нами в Орхові.

— — — — — — — — — — — — —

(Д. б)

Супроти невиразного становища Франції в справі проекту Гувера невідомо, чи німецькі міністри Брінінг і Курціюс поїдуть до Парижа. Натомість на запрошення італійського уряду виберуться згадані міністри в гостину до Риму.

*

В Ленінграді відбулися масові арешти студентів високих шкіл, запідозрених у приналежности до табору правих опозиціоністів. Більше як 100 студентів вислано на заслання. По дорозі на залізничній стації в Москві зібралися студенти й студентки тамошних високих шкіл та уладили бурливу демонстрацію, обкидуючи засланців квітами. Кількадесять демонстрантів арештувало Ґ. П. У.

*

Московські ґазети „Правда“, „Ізвестія“ й „Крестянская Ґазета“ відкрили філіяльні редакції в українських містах Харкові, Київі та Одесі. Ці філіяльні редакції будуть передруковувати кожне число згаданих ґазет з додатком місцевих дописів, очевидно в московській мові. Це потягнення стоїть у звязку зі скріпленням політичним курсом обмосковлювання України.

*

В Базилеї почав радити 1. липня загальносвітовий сіоністичний конґрес при участи делеґатів жидівства з цілого світа. Конґрес тревав цілий тиждень.

*

Альбанський уряд звернувся до італійського уряду з проханням допомоги в скрутному фінансовому положенню Альбанії. Італійський уряд беручи під увагу тісну політичну й господарську співпрацю Альбанії з Італією, згодився дати безпроцентову позичку у висоті 10 мілионів франків у золоті. Терміну звороту позички не означено.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка. Дня 22. червня випустили з львівської слідчої вязниці б. полк. СС. Романа Сушка з уваги на підірване 10 місячною тюрмою здоровля; Сушко має що другий день голоситися на поліції. — Заходом секції студенток у Львові відбувся концерт для звеличання памяти Лесі Українки. — Продовження протитуберкульозної й ґігієнічної вистави Українського Ґігієн. Т-ва у Львові відбудеться в неділю дня 12. липня в Збаражі в салі „Народного Дому“ з викладом дра Таращука „Про туберкульозу“. — Православне студенство в Польщі оголосило отвертий лист до митр. Дениса в справі русифікаційної політики митрополита. — Дрогобицька поліція арештувала Андрія Марковича, що в 1918/9 р. мав розстріляти кількох Поляків. — В Янові коло Львова арештували пароха о. Михайла Кушкевича, щоби відсидів кару арешту за це, що в парох. канцелярії урядував українською мовою.

Гості з Закарпаття у Львові. Кілька днів гостив Львів у своїх мурах спортову дружину „Русь“ з Ужгороду. Змагання в копаним мячі відбулися 20. і 21. червня. В неділю вечером приймали закарпатських гостей в салях „Бесіди“ представники спортових, культурних та економічних установ.

Ревізії й арештування у Тернопільщині. Дня 22. і 23. червня перед відкриттям реґіональної вистави в Тернополі арештовано після ревізій цілу низку молоді. Після переслухання у слідчому відділі частину арештованих звільнено, а до суду передали: Роману Романюківну, Антона й Евгена Романюків, Івана Мітрінґу, Василя Вацика й Тому Кордубу.

Конець великого політичного процесу у Львові. Після переслухання всіх 12 обвинувачених переслухав суд ряд свідків. Обвинувачені Павук, Ласейчук, Саляк пізнали в аґентах Хшановському й Радоневі тих, що їх били й вимушували потрібні для поліції зізнання, та заявили це тим свідкам до справі. Прокуратор заповів слідство в цій справі. Як знавець зізнавав радник воєвідства Івахів про ціли й завдання У.В.О., а відтак про Орґанізацію Укр. Націоналістів, яка — на його думку — є дитиною УВО й має за ціль змілітаризувати український нарід. Зі свідків оборони навіть студент техніки — Поляк признав, що шуфляди в робітні на техніці не були замкнені й була можливість підкинути ці вибухові матеріяли, які відтак найшли. Дня 30. червня промовляв прокуратор піддержуючи обвинувачення проти всіх підсудних. Після промов оборонців і відповіди прокуратора відчитано вердикт присяглих, а на його підставі оголошено в пятницю 3. липня такий вирок: Володимира Саляка засудили за державну зраду й посідання вибухових матеріялів на 5 літ тяжкої тюрми, Богдана Стецишина (за те саме) на 4 роки, Степана Бардахівського (лише за держ. зраду) на 3 роки; Микола Ласейчук і Іван Ткач дістали по 2 роки за посідання вибухових матеріялів. Сімох підсудних, між ними Евгена Врецьону, звільнили від вини й кари; після 14 місяців слідчої вязниці вийшли вони на волю.

Засудили ще одного б. посла. Дня 25. червня скінчилася у Рівному відкрита розправа б. посла а відтак сенатора Сергія Козицького. За промови на передвиборчих вічах у травні 1930 р. засудили Козицького на рік тюрми.

Арештовання комуністів. На поручення судді для особливо важних справ Деманта, що приїхав до Львова з Варшави, арештовано в Галичині біля 200 членів КПЗУ, між иншими бувшого старшину УСС. Осипа Букшованого. Лише проводирів арештованих відставили до Луцька й Вронок, а инших випустили.

Анґлійці в Гаях коло Львова. Дня 15. VI. приїхали автом до Гаїв два Анґлійці, які — тимразом без усяких перешкод — оглянули Читальню, Кооперативу й одного хлопця, що від побоїв став калікою. З Гаїв поїхали до Чижикова, а дальше до Звенигорода, де оглянули розбиту бомбою Читальню. Зібравши потрібні вістки від селян вернули до Львова.

Школі не вільно йти на руханку. Три кляси української прив. ґімназії в Городенці йшли 23. червня з учителем на руханку; йшли співаючи. На вулиці стримав їх постер. Стронськи й заборонив іти чвірками, „bo to wygląda na wojsko“. На увагу професора, що шкільна програма дозволяє так іти на лекцію руханки, відповів наш знавець законів, що зробить донесення до вищої влади за заколот публичного спокою.

Сучасна ілюстрація до „спулжиця“. На приказ львівської Кураторії відбувалися змагання в спортових грах між львівськими середними школами. Після змагання між філією української ґімназії й якоїсь польської зайшла така, вельми характеристична, подія. Польська дружина після гри крикнула: „на чесць хамув тши рази: чесць, чесць, чесць“. Не наша річ журитися культурою й поведінкою польської молоді; подаємо цей факт до відома цим нашим сліпцунам, що вступили до „Polsk-ого Związk-у Piłki Nożnej“ викручуючися „засадою“, що — мовляв „у спорті нема політики“.

Що діється при військовій бранці в Бережанах. Дня 15. VI. 1931 р. відбувалася військова бранка в Бережанах громад Криве, Козівка, Комарівка і ин. Мусимо напятнувати ординарне відношення „писарчуків“ при цийже комісії до новобранців. Один з писарів був військовий (сержант), а другий цивільний, мабуть зі староства. Петра Федорова, абсоль. ґімн. з Кривого, запитав сержант: „Pan Rusin?“, а на відповідь: „Ні Українець“, заявив: „Ow, a to co za nowa jakaś nacja?! Takiej niema“. Цему прислухувався цивільний писар і докинув злобним тоном: „Widocznie za mało jednej pacyfikacji, będzie jeszcze druga“. „A, będzie, będzie“, потакнув військовий.

Коли Андрій Шанайда з Кривого на питання сержанта: „Ty jakiej nacji?“, відповів: „Української“, крикнув сержант: „A szlak by cię trafił, ty k—wa ci mać, ja ci dam ukraińskoi“. Пізнійше коли Шанайда мав відбивати палець на військовій книжці, то так згинав йому сержант руку, що опісля синець на тому місці держався до вечера; рівночасно сержант намагався копнути новобранця ногою. Говорили це все півголосом, а робили так, щоби не завважав ніхто з комісії.

Оттак поводяться з нами тоді коли наші „верхи“ ходять на „чорну каву“.

Як бавиться польська „млодзеж“? У Володимирі новопостале „Товаржиство Promień“, до якого належить шкільна молодь, стшельци, гарцежи, улаштувало „Noc Święto-jańską“ 23 червня ц. р. Парада відбувалася в ночі, над річкою, а взяли в ній участь всі „обивателє“. Одна з ракет упала на недалеку селянську хату Назара Ткачука і повстала жива ілюмінація. Поки надїхала пожарна сторожа, згоріло три хати найбіднійших наших селян з Залужжа й осмалилася дворічна дитина.

Тимчасом навіть „Kurjer Lwowski“ (ч. 177) пише, що вогонь „wybuchł od rakiety“. Селяни вдалися в тій справі до старости, який обіцяв, що їх „винаґродзі“, але поки це й станеться, бідні наші люди без даху над головою. *Волиняк.*

Опечатання Малої Семинарії в Рогатині. Після розвязання укр. ґімназії в Рогатині відкрито філію Малої Семинарії. Дня 30. червня увійшли до її будинку відпоручник львівської кураторії, заступник старости й шкільний повіт. інспектор у товаристві поліції й аґентів, забрали всі акти й опечатали канцелярію, шкільні салі та кабінети. Ректорат вніс протест проти безправного опечатання льокалів Малої Семинарії.

(В. Н.) **Дальше нищення кооператив у Дубенщині.** Дальші накази про ліквідацію крамниць дістали кооперативи у Птичі, Підлужу і Свищеві. Кооперативу у Рудці покарано на 125 зл. за брак цінника і антисанітарний стан. На ділі цінник був, але в українській мові, а це поліції не вистарчило. Селяни зі Стовпця не дістали дозволу на орґанізаційні збори, щоби заложити кооперативу, бо в льокалі нема підлоги.

Нова форма концерту. Дня 28. VI. відбувся у Шульганівці (пов. Чортків) концерт заходом секції Драм. Гуртка при „Рідній Школі“ в Чорткові. Завдяки праці дириґента й охоті студентів, що хотіли помочи „Рідній Школі“, вийшла музична часть концерту добре; не дописав лише реферат п. Яковишин. Представивши 50-літну діяльність Р. Ш. та її завдання на будуче, референт цілком непотрібно почав говорити подяки адмін. властям, що дають нам дозволи на збірки, вистави. Чи справді п. прелеґентові здається, що це якесь нечуване добродійство, за яке аж дякувати треба? А чи він не чув нічого й про инші вчинки влади, от хочби про розвязання української народної школи в Чорткові? При кінці концерту сталася неймовірна подія, яку мусимо напятнувати. Коли орхестра заграла наш національний гимн, місцеві інтеліґенти з от. Фіґолем та дир. Шевчуком на чолі навіть не зволили встати! *Присутний.*

Величаве Кооперативне свято у Коломиї. В неділю 28. червня відсвяткувала Коломийщина свято Кооперації й „Сільського Господаря“. До походу станули у чвірках понад 10 тисяч народу; було заступлених понад 60 кооператив і 44 кружки „Сіл. Господаря“. Кожне село розпочинало похід ґрупою свого жіноцтва в гарних народних строях. Свято закінчилося Академією на площі Народного Дому. По привітах ішли декламації, гра орхестр та співи селянських хорів (Ковалівка, Княждвір, Шепарівці, Печеніжин) і міщанського з Коломиї.

Луговий попис у Львові. Січові, а пізніще Лугові Свята відбувалися що року у Львові від 1922 р. На свята у Львові зїздилися Луги львівського повіту, по части бібрецького, а до вправ ставало звичайно більше як 1000 луговиків та руховичок. І в цьому році львівська публика йшла на площу в переконанні, що побачить Лугове братство зі сіл та зі Львова в одностроях. Але на Луговому пописі в неділю 28. червня б. р. виступили лише львівські Луги, то є Луг, Луг II і Луг IV, зі стрийського передмістя. Виступило яких 120 Луговиків у руханкових штанцятах, бо влади заборонили однострої; Луговички виступали при мішаних вправах в руханкових строях, при вправах хустинами,

тростинами і гагілках у народніх строях. Програма Лугового попису була, як звичайно, богата. До вільноручних вправ Луговиків вийшло 5 чет. Всі вправи вийшли добре й рівно, мимо цего, що деякі були трудні. При цих вправах було видко, що Луговики, хоча переважно молоді хлопці й неодин може недоживлюваний, але мязи вироблені; видко, що Луговики вправляють руханку все, а не тільки перед пописом. Карність в рядах добра. Луговики виступали ще при мішаних вправах разом з Луговичками, які виступали в 3 четах. До вправ цих стало 160 Луговиків і Луговичок. Вправи ці випали дуже гарно. Другі вправи вільноручні були при уставці рядів звернених на переміну в одну й другу сторону, так що вся публика могла бути вдоволена, бо чоло вправ ішло на обі сторони. Вправи обох рядів зливалися в цілість. Відтак Луг вивів вежі на коні й поручах; вежі, при котрих виступали всі чети, зливалися в одну велику вежу. Цей образ публика нагороджувала гучними оплесками. Із вправ на приладах найслабше вийшли вправи на коні II. чети; за це добре вийшли на дручку, поручах і трапезі. На трапезі і перстенях вправляли малі Луговики. При вправах на приладах видко було велику відвагу у всіх вправляючих при ризиковних вправах; особливу увагу звернув на себе Малий Луг хлопців. Мимо цего, що підпори трапеза стояли непевно й Луговики мусіли весь час придержувати, то малі хлопці робили вправи з повною відвагою та дуже точно.

Луговички вправляли тростинами, заквітчаними червоними маками. Вправи вийшли рівно, а навіть скоки цілої чети виходили на один такт. Вправи хустинами всіх Луговичок при уставці в трійках вийшли рівно. Гарно вийшли ритмічні вправи Луговичок до пісні „Ніч яка Господи“.

Маленька дітвора, убрана в народні строї, яка вправляла під такт музики, збирала гучні оплески. Новістю у Львові були гагілки, виведені дир. Бариляком, які вийшли дуже гарно, так як виводили їх у давнину по селах. Дуже гарно виглядало, як маленький жучок ішов по руках дівчат при співі Луговичок на два голоси. Дир. Бариляк, убраний по селянськи, проводив гагілками.

Вже змеркало, коли Луговики й Луговички в руханкових строях на закінчення виставили одну велику вежу. Образ дуже гарний. Гарно вийшли вигини Луговичок, піднесених в гору на одній руці Луговиків. Пізно вечером розходилася публика домів жалуючи, що Лугове брацтво не могло виступати в однострoях, що не було цеї маси вправляючих, що колись, але вдоволена, що перебула одно пополудне серед Лугового Товариства.

При нагоді Лугового попису президія Українського Спортового Союза роздала на площі жетони й грамоти мистцям у важкій атлетиці й боксі. Голова Українського Спортового Союза Др. Дмоховський після промови викликав тих, котрі здобули мистецтво. Жетони одержали: у важкій атлетиці Вальчак Михайло, Кіндратів Володимир, Мамчак Іван, Жовнір Михайло; в боксі: Панкевич Петро, Пудира Осип, Кузняк Осип та тренер важкої атлетики і боксу Юрко Мамчак. Грамоти одержали: Дідик Андрій, Біляковський Іван, Фуглевич Михайло, Сомик Василь, Карпяк Григорій.

Чортківські гаразди. Звістки про Чортківщину в українській пресі належать до справжніх „білих круків“. От напише хтось раз чи два рази до року пару стрічок та й на цім кінець. Цілком справедливо можнаби з цього вносити, що або нема кому писати або немає про що писати. Щоби трохи розяснити ці „чортківські тайни“, пишемо сьогодні цей допис.

Чортків, — це одно з більших східногалицьких міст, що числить разом зі своїми періферіями звиж 4.000 українського населення. Як повітове місто є самозрозуміло центром національно-культурних та економічних товариств повіта. Є там повітова філія „Просвіти“, „Рідної Школи“, „Сільського Господаря“, „Сокола“ й „Луга“, Пов. Союз Кооператив і т. д. Товариств усіх стільки, що й спамятати не можеш. На жаль роботи в цих товариствах нема майже ніякої. От збереться кільканацять людий на Загальних Зборах, виберуть новий виділ, старому, що не робив, дадуть абсолюторію, сконстатують, що невідрадні обставини, ухвалять кілька резолюцій, які ніхто навіть не думає виконувати (невідрадні обставини!) та розійдуться домів. Через рік ніхто нічого не робить, а опісля знову така сама комедія, як минулого року — цебто відбуваються Загальні Збори й т. д. Ніхто абсолютно не зраджує навіть охоти старатися якось цему невідрадному явищу зарадити. Кожній живе своїм Богом та стисло перестерігає засади: „Моя хата з краю“. Щоби не бути голословними, подаємо факти: На повітове справоздавче віче укр. послів являється з цілого повіту й самого міста не більше 30 (трицять) людей! Справді гідне явище! На анкету чи загальні збори філії „Просвіти“ чи „Рідної Школи“ прибуває від 5 (пять) до 20 (двацять) делеґатів, — коли в инших містах числите присутних на таких зборах на десятки, а то й сотки. Завше такі збори відбуваються без пляну, попросту наче панщину відробляється. Який виділ буде, теж не можна ніколи передбачити. Хтось дотепніший зложить лісту, делеґати попідносять руки й вже є виділ. Нічого дивного, що трапляються такі куріози, як ось на останніх Заг. Зборах „Просвіти“. Ундівці вибрали головою радикала, — доречі, людину цілком не відповідну на це становище — а після вибору його головою падькаються, „як міг статися такий скандал“?

Останніми часами слідно поступ на просвітному полі по селах. Заслуга в цьому урядовця „філії“ Остапа Білинського, що з подиву гідним пожертвованням та витревалістю працює на просвітному полі не лякаючись погроз чужих та не зражуючись інтриґами своїх. Ця ідейна одиниця вперто виконує чорну роботу, до якої нині так мало рук і охоти.

Ґімназія „Рідної Школи“ ледви животіє й як дальше будуть нею так „живо“ інтересуватися, як це досі було, то готова на сором та ганьбу цілому Поділлю ця одинока на Поділля українська ґімназія під тягаром многотисячного довгу завалитися. А дуже сумніваємося, чи опісля вдалобися дістати нову концесію?! — Повітова філія „Сокола“ й „Луга“ спить наче медвідь серед зими. П. С. К. по причині каригідної несовісности панів директорів (така собі дефравдація!) теж мало не провалився. І тільки нова дирекція з працьовитим і солідним п. Баглаєм на чолі дає надії, що все поправиться й робота піде так, як треба. Від довшого часу не чути про ніякі концерти, нац. культурні свята, пописи й т. д. й т. д. Одним словом дуже сумно й погано в Чорткові.

Найбільше винувата в цьому таки інтеліґенція, якої в Чорткові є таки досить численна громада. З виїмком двох — трьох одиниць нікому не хочеться „займатися політикою“, бо ануж колись знову прийде „пацифікація“. Нема нікого, хто хотівби заступити в суспільній роботі п. сенатора Горбачевського, якому старість не дозваляє вже затикати собою всі кути, як це було колись. Всевладно заволоділа всіми якась неоправдана апатія, байдужність і лінивство. Тимчасом використують це ворожі елементи й напирають з такою силою, як ніколи передше.

А вже справді не знати, як назвати поведінку молоді. Ганьба і скандал — це все таки за лагідно. В самому Чорткові легко порахуєте пів сотні молодих. Та зобачите їх хиба тільки на... вечерницях, а позатим — шукай вітра в полі. Є товариство „Молода Громада“. Нажаль навіть на Загальних Зборах не явиться стільки людей, щоби можна виділ скласти. Нема ким обсадити всіх місць. А про роботу якусь то й шкода говорити. Під цим оглядом дострoюються діти до своїх батьків знаменито!

Вже згори знаю, що богато людей читаючи ці рядки скаже просто, — от звичайна лайка та кириня. Тепер чомусь таке настало, що словом „киринник“ та „демаґоґ“ дуже часто називають тих, яким народня справа лежить справді на серці й які, перейшовши вже всі способи зарадити якось злу та застоєві на всіх фронтах, хапаються вже остаточности. Усю погань та моральну гниль виволікають „на світло“ в тому переконанні, що може бодай цей спосіб потрапить отворити, кому належить, очі на той невідрадний стан в українському життю Чортківщини, для якого ніякі оправдання не можуть мати місця. Тимбільше, що діється це всьо в той час, коли найбільше треба суцільности і головне — чину!

Я дуже радий буду з того, коли хтось, що инакше дивиться на справу й зі всього вдоволений, викаже, що в Чорткові й повіті є робота, сильні й активні орґанізації, що нема причин до нарікань і докорів. Дуже буду радий, коли хтось фактами викаже, що я „киринник і демаґоґ“. Б. С.

З життя галицького села. Дня 13. червня почався в Сільці белзькім (повіт Сокаль) штрайк на тартаці. Організувала свідома націоналістична молодь села. А коли Сельнероби, яких в нашім селі є теж кілька, хотіли при цім спечи теж свій коровай, стрінулися з протестом. Штрайк трівав 5 днів і вповні вдався, бо осягнено підвишку платні за роботу. Було теж кількох штрайколомів, але супроти грізної постави штрайкарів і вони пристали до штрайку.

На днях у Сільці белзькім і в Пархачі викосив хтось деяким „стшельцам“, знаним з пацифікації, кілька загонів жита й згорнув жито на копиці. Поліція веде слідство.

Наше село, в останніх часах одно з найкращих сіл Сокальщини на полі просвітянського життя, по кількамісячній перерві в часі пацифікації відновило життя в читальні вже з кінцем лютого 1931 р. Вставлено шиби, вичищено салю й розпочато на ново працю. За час від березня виголошено 12 рефератів на ріжні теми (Потреба організованости. Карність і почуття обовязку. Поклонімся тіням героїв. Значіння стрілецьких могил. Рідна мова. Купуймо у своїх і тільки своє. Горілка й тютюн. Значіння мами. Гартуймо й сталім любов до батьківщини. Яничари. Як заховуватися в читальні? Шевченко). Надто читається часто „Самоосвіту“. Відділ рефератів веде Климів. Реферують часто Маїк, Лозинський. Гарно зорганізований часописно-забавовий відділ. Є 6 часописів і 4 журнали (Укр. Голос, Гром. Голос, Г.К.Ч., Правда, Укр. еміґрант, Свобода, Зиз, Сільський Господар, Кооп. Реп., Світ дитини, Наш приятель, Літопис Черв. Кал.). Маємо забави: шахи, доміна, довкола світа і т. д., ніжну пилку. Все здається на зверх добре. Навіть бібліотека, що числить 330 томів, має 87 старших і 33 діточих читачів. Одно зле! Сельроби зачинають свою розкладову роботу, як всюди. По селі кричать: „Не вписуйтеся в читальню, бо там сама буржуазія — фашаки. Вони панської України хочуть. А ми пролєріят“ і т. подібне. А в читальні почали підкидати свої комуністичні шмати, Сельроба, Силу! Навіть потайки запренумерували Сельроба до читальні. Однак більшість новоибраного Виділу піднесла проти цього протест. Рішено відписати Сельроб. А гроші, які видав один з виділових (Сельроб) без відома Виділу, має віддати читальняній касі. Наше село, як і инші, стало ареною змагань між національно-свідомими громадянами, а комунізмом. На всіх зборах приходить до буч, всюди комуністична пропаґанда. Та ми собі даємо раду. Раз: нас більше, два: вже Сілець за мудрий, щоб іти за купленими Москвою аґітаторами. На кождім місці дістають добру відплату. Таку саму відплату дістали на зборах нашої кооперативи, які відбулися в неділю дня 28. червня 1931 р. Вже рано нараджувалися, як розбити збори. На збори прийшло їх аж 11. Всіх присутних було 87. Як не кричали, як не примилювалися (гарними словами: шукаємо правди, — очевидно червоної), все таки сіли тихо, збиті з пантелику доказами дир. П.С.К. Бараника, о. Бобровського, ст. Климова, Лозинського, Тереха, Турка Івана й инших.

Вечером в неділю 28./VI. було в нас Свято Матери. На програму склалося дві пісні, деклямація й реферат: „Виховне значіння матери“. При кінці реферату впали на салю уоружені в кріси strzelcy. Свято відбувалося тільки для членів. Задержані дижурними коло порога почали викрикувати: Co to za zebranie? Rozejść się! А що нам не хотілося їх послухати, то стшельци випхані за двері опинилися в дурнях. На салі загремів гимн: „Ще не вмерла!“ Strzelcy постояли трохи, стрілили пару разів і відїхали. Боялися. Було їх тільки 8.

Поза межами України.

Організаційно-освітна праця в Манджурії. Дня 14. липня ц. р. минає пять літ, як Українці Манджурії заложили в Харбіні „Просвіту“, щоби згуртувати й національно виховувати українську масу Манджурії. За пять літ Т-во відбуло 144 сходини членів; національних і культурних свят було 18, а вистав вісім. Сімнацять осіб виголосило 108 відчитів і рефератів; у трох групах відбулися курси українознавства. Книгозбірня має понад 500 книжок; у Т-ві є 15 часописів та журналів. Найбільшу увагу звертає Т-во на виховання молоді, яка досі винародовлялася й переходила у чужі табори. Свій пятилітній ювілей святкує Т-во 14. липня 1931. р. Витаємо від себе заслужене Т-во та бажаємо найкращих успіхів у дальшій твердій праці.

Установчі збори „Сокола“ в Арґентині. Установчі збори Т-ва „Сокіл“ в Буенос-Айрес відбулися дня 26. квітня; вписалося 38 членів. Вибраний провід дає запоруку, що нове Т-во буде розвиватися, бо й по інших містах Арґентини йдуть приготовання, щоби отворити у них гніздо „Сокола“.

ВСЯЧИНА.

Діссельдорфському опиреві стяли голову. У 15. ч. нашого часопису писали ми про засуд масового вбивника Петра Кіртена. Щойно тепер затвердив пруський уряд присуд суду і дня 2. липня стяли Кіртенові голову.

Смілий лет довкола світа. Американські летуни Повст і Ґетті відлетіли 24. червня з Ново-Фунляндії (північна Америка) в подорож довкола світа. Вже вечером того дня були в Берліні, хоча по дорозі мусіли задержатися в Ґановері. Рано 25. VI. відлетіли з Берліна, а попол. були в Москві. З Москви перелетіли понад Сибір, а відтак перелетіли протягом 16 годин Тихий Океан до Аляшки. Дня 2. липня о годині 8·47 вечером прилетіли до Ню-Йорку, де закінчили свій лет. В дорозі були з відпочинками 8 днів 15 годин і 51 хвиль, а з того на сам лет припадає 4 дні 10 годин і 8 хвиль. Летуни осягнули своїм подвигом рекорд.

Лет понад Атлянтійський Океан. Тринацять годин після відлету Повста й Ґетті відлетіли з Ново-Фунляндії два данські летуни Гілер і Гольріст в напрямі до Европи. По дорозі заблудили, літали над Еспанією та Францією, так що про них думали, що втопилися. Вони дісталися щасливо до Німеччини, а після короткого відпочинку долетіли до Копенгаґи, де земляки витали їх сердечно.

Кіно „ПОЛЬОНІЯ“ — ул. Міцкевича. — Від 10. VII. **„Монте Карльо“** — з оперовою співачкою Енет Мак Дональд.

Кіно „УТІХА“ — Засяня. Від 8. VII. **„Паніка“** з Гарі Пілем; **„Подружні вакації“**, весела комедія. Від 10. VII. **„Шехерезада“**, екзотичний фільм.

Кіно „СВІТ“ — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 8. VII. **„Мікс перед судом“**. Від 10. VII. **„В неволі у Шейка“**.

МОЛОДЬ у ВАЛЯВІ зложила на політичних вязнів 10·— зл. і на „Рідну Школу“ 7·— зл.

Нічна служба в аптиках:

8. VII.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрунвальдська.
9. VII.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
10. VII.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, ул. Францішканська.
11. VII.	Аптика „СЕМА“, ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
12. VII.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
13. VII.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрункальдська.
14. VII.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Дня 26. червня відбувся в Празі, у парохіяльній церкві на Винограда, шлюб ред. Володимира Мартинця з опер. артисткою Іреною Туркевич. — Церковний обряд виконав о. І. Туркевич зі Львова.

Товариство „Союз Українок“ у Перемишлі

отвирає з днем 1. вересня ц. р.

КОНЦЕСІОНОВАНУ ТРИРІЧНУ КРАВЕЦЬКУ ЖІНОЧУ ШКОЛУ,

по укінченні якої учениці одержують свідоцтва рівноважні з визволенням. При школі є жіноча бурса з повним удержанням за 45 зл. місячно. Частину належности можна платити харчами.

За близшими поясненнями й зі зголошенням належить звертатися до Канцелярії Р. Щк. при вул. Костюшка 3 (Міщанська Каса). На відповідь долучити почтовий значок за 25 сот.

Зльокавтований старшина б. австрійської, аглядно української армії з покінченим учительським семинарем і банковим курсом — жонатий, пошукує служби маґазинера, возьного, дозорця або подібного від зараз. — Ласкаві повідомлення просить слати на адресу Адміністрації часопису під „45 літ“.

Кооператор (вправний книговодець і досвідчений купець) з довголітною працею в кооперативах ріжного виду і ступнів, шукає заняття в кооперативній установі. Зголошення слати до Філії Тва „Просвіти“ в Косові к. Коломиї.

Продам 1 морґ саду враз з будинком у гарнім положенню 2 і пів км. від Перемишля. Зголошення приймає А. Сербенська — Перемишль, Мніша 3.

Вже вийшло з друку вакаційне число 3—4

„СТУДЕНСЬКОГО ШЛЯХУ“

в побільшеному обемі 56 стор.

Містить статті про середношкільну молодь, інформації про студії на Високих школах в Польщі (дуже важне для сьогорічних абсольвентів ґімназії).

Обговорює актуальні студенські справи, подає точні інструкції про працю освітно-орґанізаційну в часі вакацій — приносить вияснення у справі Загальних Зборів Просвіти і Т. Прихильників Освіти.

Ціна прим. 1 злп. Передплата по кінець 1931 р. 4 злп. До набуття у Львові по всіх укр. Книгарнях — та в Адміністрації журналу при вул. Супінського 21, на провінції в усіх студенських Секціях та у поодиноких кольпортерів.

ХТО БАЖАЄ ДОБУТИ повне торговельне і кооперативне знання, хай впишеться до ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ з кооперативним напрямом у ЛЬВОВІ, вул. КОРНЯКТІВ ч. 1.

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта“ у Львові, Корняктів ч. 1.

приймає ВПИСИ:

1) на ТРИРІЧНУ НАУКУ — для хлопців і дівчат, що покінчили 7-кляс всенародної, або 3-кляси середної школи,
2) на ОДНОРІЧНИЙ КУРС — для абсольвентів(ок) 6-кляс середної школи,
3) на КУРС для АБІТУРІЄНТІВ — для матуристів(ок) середної школи,
4) на ДВОРІЧНУ НАУКУ В ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНОМУ ІНСТИТУТІ з тим, що на І-ий рік буде прийматися абітурієнтів(тки) середних шкіл, на II-ий абсольвентів(тки) КУРСУ для абітурієнтів.

УПРАВА.

З днем 21. червня ц. р. почав виходити в Станиславові безпартійний тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“,

присвячений справам політичним, культурно-освітним, господарським і суспільним Покуття, Підгіря та Поділля.

Передплата до кінця року виносить зол. 4·—
чвертьрічно . . . „ 2·—
місячно . . . „ 0.70

Поодиноке число коштує **20 сот.**
Виходить на неділю.

Замовлення, переписку та передплату висилати на адресу:
Ред. і Адм. „УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ, Станиславів, Ґолуховського ч. 17.

Тарифа оголошень: За текстом за І вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. Редаґує: Володимир Зубрицький. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.